

POSTANOWIENIE

Dnia 6 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie ze skargi P. M. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku zaocznego Sądu Rejonowego m. W.

z dnia 8 czerwca 2017 r., sygn. akt XVI GC (...), wydanego w sprawie z powództwa K. S.A. w W.

przeciwko P. M.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 6 grudnia 2019 r.,

1) odrzuca skargę,

2) zasądza od skarżącego P. M. na rzecz powoda K. S.A. w W. kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym z dnia 8 czerwca 2017r. Sąd Rejonowy w W. zasądził solidarnie od pozwanych P. M., J. I. i B. J. na rzecz powódki K. S.A. w W. kwotę 16.712,19 zł z ustawowymi odsetkami na podstawie art. 299 § 1 k.s.h.

Od wyroku tego pozwany P. M. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia zarzucając, że narusza on art. 299 k.s.h. przez obciążenie go odpowiedzialnością za zobowiązania A. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W., pomimo że nie był członkiem zarządu tej spółki.

Powódka wniosła o odrzucenie skargi, odmowę przyjęcia jej do rozpoznania ewentualnie oddalenie skargi i zasądzenie kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym wywołanych wniesieniem skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest środkiem prawnym sformalizowanym, co wiąże się z jej specjalną, nadzwyczajną funkcją w systemie prawa. W części określającej jej treść powinna zawierać między innymi: wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny oraz wykazanie, w odniesieniu do wypadku, o którym mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c. że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie jest możliwe (424⁵ § 1 pkt 3 oraz art. 424⁵ § 1 pkt 5 w zw. z art. 424¹ § 2 k.p.c.), a brak któregośkolwiek z tych elementów konstrukcyjnych stanowi samodzielną i wystarczającą podstawę odrzucenia skargi, bez możliwości wdrożenia postępowania naprawczego (art. 424⁶ § 2 k.p.c.).

W treści skargi brak konstrukcyjnego wymagania skargi w postaci wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny (art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.), a ograniczono się jedynie do przytoczenia podstaw skargi i ich uzasadnienia (art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c.). Tymczasem wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny jest osobnym wymogiem konstrukcyjnym skargi, nie wszystkie, bowiem wady postępowania poprzedzającego wydanie skarżonego wyroku, wytykane w ramach obu podstaw, powodują niezgodność wyroku z prawem. Ponadto, samo odwołanie się przez skarżącego do podstaw skargi lub ich uzasadnienia, nie stanowi spełnienia tego wymagania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 140 i z dnia 7 sierpnia 2012 r., III CNP 14/12, I C 2013, nr 10, s. 50).

Z art. 424¹ § 1 k.p.c. wynika, że jedną z przesłanek dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest także

wyczerpanie przez skarżącego wszystkich stawianych do dyspozycji przez system prawny mechanizmów (środków prawnych) umożliwiających korektę niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia przez jego zmianę bądź uchylenie. Zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 w zw. z art. 424¹ § 2 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać m.in. wykazanie, że nie jest możliwa zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego takie ujęcie tego warunku skargi oznacza, że skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia analizy prawnej przepisów dotyczących środków zaskarżenia, których zastosowanie - w odniesieniu do zaskarżonego orzeczenia - jest niedopuszczalne lub z innych przyczyn na pewno nie mogłoby odnieść skutku (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2017 r., III CNP 21/17, nie publ., z dnia 17 maja 2005 r., I CNP 5/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 17, z dnia 13 grudnia 2005 r., I CNP 28/05, nie publ., z dnia 16 grudnia 2005r., I CNP 37/05, nie publ., i z dnia 18 stycznia 2006 r., III CNP 1/06, nie publ.).

Wynika to z faktu, że celem skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie od Skarbu Państwa roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej (art. 417¹ § 2 k.c.). Ma ona charakter subsydiarny, co wiąże się z założeniem, że odpowiedzialność Skarbu Państwa w związku z wydaniem niezgodnego z prawem orzeczenia sądu stanowi *ultima ratio*, która może aktualizować się tylko wtedy, gdy strona uczyni wszystko, co możliwe aby nie dopuścić do powstania szkody, co w szczególności odnosi się do skorzystania z wszystkich prawem przewidzianych środków prawnych, mogących wyeliminować z obrotu prawnego wadliwe orzeczenie.

Skarga pozwanego nie spełnia również tego warunku, ogranicza się bowiem do wskazania, że skarżący nie mógł skorzystać z innych środków zaskarżenia ponieważ orzeczenie uprawomocniło się zanim pozwany powziął o nim wiedzę. Wprawdzie Sąd Rejonowy wezwał skarżącego do wykazania wymogu konstrukcyjnego skargi z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. (k. 171), które to zobowiązanie zostało wykonane w piśmie procesowym z dnia 15 lipca 2019 r. (k. 174), nie może

ono jednak sanować braków skargi. Wymagania konstrukcyjne skargi, do których należy nie zachowanie warunku, o którym mowa w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., nie podlegają bowiem uzupełnieniu, a skarga dotknięta taką wadą podlega odrzuceniu *a limine*.

Ponadto pozwany wnosząc skargę 14 czerwca 2019 r., przeoczył, że z dniem 3 kwietnia 2018 r. - po wejściu w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 5, ze zm. - dalej: „u.s.n.”) do polskiego systemu prawnego wprowadzono skargę nadzwyczajną, której celem jest eliminacja orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji, albo w sposób rażący naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub w których doszło do oczywistej sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Ustawodawca nie ustalił żadnych zasad mających służyć powiązaniu tego kolejnego nadzwyczajnego środka prawnego z systemem środków funkcjonujących w systemie prawnym przed jego wprowadzeniem. Zważywszy, że uwzględnienie skargi nadzwyczajnej - zgodnie z art. 398¹⁵ i 398¹⁶ w zw. z art. 95 u.s.n. (z wyjątkiem, o którym mowa w art. 89 § 4 u.s.n.) - prowadzi do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania albo do jego uchylenia i orzeczenia na nowo, co do istoty sprawy, a więc do eliminacji „szkody judykacyjnej”, nie może być wątpliwości, że skarżący wnosząc skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia po dniu 3 kwietnia 2018 r., celem spełnienia wymogu z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi wykazać, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie jest możliwe także w wyniku wniesienia skargi nadzwyczajnej. Przesłanka dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem, zgodnie z którą „zmiana lub uchylenie tego wyroku (....) nie było i nie jest możliwe” jest uzasadniona interesem publicznym, któremu odpowiada założenie, że pierwszeństwo przed ewentualną odpowiedzialnością Skarbu Państwa za niezgodne z prawem prawomocne orzeczenie musi mieć procesowa możliwość usunięcia źródła szkody tj. zmiany lub uchylenia tego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, nr 12, poz. 121, z dnia 12 października 2018 r., IV CNP 38/18, nie publ., z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP

17/18, nie publ., i z dnia 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, nie publ.). Oznacza to, że pierwszeństwo przed skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem ma skarga nadzwyczajna i wykluczyć należy możliwość alternatywnego czy kumulatywnego ich stosowania w zależności od wyboru skarżącego.

Oceny tej nie zmienia okoliczność, że do wniesienia skargi nadzwyczajnej uprawnione są jedynie podmioty określone w art. 89 § 2 w zw. z art. 115 § 1 a u.s.n., skoro strona może zwrócić się do legitymowanego podmiotu o jej wniesienie. Dopiero negatywna ocena tego podmiotu będzie wywoływać niemożność uchylecia lub uchylecia i zmiany prawomocnego orzeczenia w drodze skargi nadzwyczajnej i otwierać drogę do żądania stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem. Zwrócenie się do uprawnionego podmiotu o złożenie skargi nadzwyczajnej wyczerpie powinność strony wykorzystania wszystkich dostępnych instrumentów prawnych mających na celu wzruszenie wadliwego, w jej ocenie orzeczenia (por. m.in. nie publikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 2/18, z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 15/18, nie publ., z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 8/19, i z dnia 24 kwietnia 2019 r., IV CNP 8/18).

Z przytoczonych względów na podstawie art. 424⁸ k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania wywołanych wniesieniem skargi orzeczono na podstawie art. 98 § 3, art. 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 424¹² k.p.c. oraz § 10 ust. 5 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 265).

jw

ał